

**SÚKROMNÁ SPOJENÁ ŠKOLA, ORGANIZAČNÁ ZLOŽKA SÚKROMNÉ
GYMNÁZIUM, ROVNÁ 597/15, 058 01 POPRAD**

**ĽUDSKO-PRÁVNA PROBLEMATIKA DEPORTÁCIÍ
MAĎAROV NA ÚZEMÍ ČESKOSLOVENSKA PO DRUHEJ
SVETOVEJ VOJNE**

VIKTÓRIA SALOUŠEKOVÁ, NATÁLIA HAMRÁKOVÁ

TRIEDA V.A

ŠKOLSKÝ ROK 2021/2022

Konzultant: Mgr. Miroslav Andráš

ABSTRAKT

HAMRÁKOVÁ, SALOUŠEKOVÁ: Ľudsko-právna problematika deportácie Maďarov na území Československa po druhej svetovej vojne. Súkromná spojená škola, Organizačná zložka Súkromné gymnázium, Rovná 597/15, 058 01 Poprad. Školiteľ: Mgr. Miroslav Andráš. 2021/2022. 32 strán.

Cieľom tejto práce je predovšetkým porozumieť problematike československo-maďarských vzťahov a informovať o súčasnom právnom stave v spojitosti s dekrétmi prezidenta republiky.

Práca je rozdelená do troch kapitol. Obsahuje rôzne prílohy od článkov zo slovenského denníka z obdobia vydania prezidentských dekrétov a priebehu deportácií až po čiastočný zoznam mien deportovaných osôb. Prvá kapitola sa zaoberá československo-maďarským vzťahom pred deportáciami, kde zisťujeme príčinu napätia vzťahov a konkvencie z minulosti, ktoré tieto vzťahy ovplyvnili. Za kľúčovú kapitolu považujeme druhú, pretože sa najviac sústreďujeme na deportácie samotné a dekréty prezidenta republiky. Záverečná kapitola je venovaná právnej analýze prezidentských dekrétov a potenciálnej zmene právnej úpravy.

Výsledkom riešenia danej problematiky je z právneho hľadiska prijať k dekrétom prezidenta republiky derogačnú klauzulu s terminovanou právnou normou ako morálne gesto Slovenskej republiky a uctiť si týmto symbolickým krokom osoby maďarskej národnosti žijúce na území Československa po druhej svetovej vojne. Z historického hľadiska je nevyhnutný vzájomný rešpekt medzi oboma národmi a vecné nestranné spracovanie kontroverzných tém, práve kvôli umožneniu vyrovnania sa s touto citlivou historickou témou, „zaceleniu starých rán“, poučenia sa zo starých chýb a posunutia sa vpred.

Kľúčové slová:

1, dekréty prezidenta republiky 2, Benešove dekréty 3, deportácie 4, deportácie Maďarov 5, ľudské práva 6, pracovné tábory 7, maďarská otázka 8, Košický vládny program 9, revízia 10, konfiškácie 11, satisfakcia

OBSAH

ABSTRAKT

ÚVOD.....	4
1 ČESKOSLOVENSKO-MAĎARSKÉ VZŤAHY PRED DEPORTÁCIAMI.....	5
1. MAĎARSKÁ NÁRODNOSTNÁ MENŠINA V ČESKOSLOVENSKU.....	6
2. KOŠICKÝ VLÁDNY PROGRAM A MAĎARSKÁ OTÁZKA	8
2 DEKRÉTY PREZIDENTA REPUBLIKY	10
1. KONFIŠKAČNÉ NARIADENIA SLOVENSKEJ NÁRODNEJ RADY.....	11
2. DEPORTÁCIE OSÔB MAĎARSKEJ NÁRODNOSTI.....	12
3 PRÁVNA ANALÝZA PREZIDENTSKÝCH DEKRÉTOV.....	16
1. JUDIKATÚRA EURÓPSKEHO SÚDU	16
2. ROZHODNUTIE ÚSTAVNÝCH SÚDOV.....	17
3. SÚČASNÝ PRÁVNY STAV	19
4. OTÁZKY ZMENY PRÁVNEJ ÚPRAVY	19
ZÁVER.....	21
SUMMARY	22
PRÍLOHY.....	23
ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV	31

ÚVOD

V tejto práci vysvetľujeme ľudsko-právnu problematiku deportácií Maďarov na území Československa po druhej svetovej vojne. Obidve plánujeme študovať právo, a práve dekréty prezidenta republiky patria k jedným z najcitovanejších právnických materiálov v politickej praxi v Slovenskej republike. Problematiku týchto dekrétov v spojení s deportáciami a konfiškáciami pôdy sledujeme už dlhšiu dobu, z tohto dôvodu sme chceli využiť túto príležitosť na jej lepšie porozumenie.

Dozvedáme sa o vzťahoch Maďarov s Čechmi a Slovákmi a približujeme aspekty jednej z historicky najkrutejších a najkontroverznejších tém na našom území, ktorá sa pomerne často otvára aj v súčasnosti.

Zámerom tejto práce je lepšie pochopiť našu minulosť, rozšíriť vedomosti iných ľudí, čo najjednoduchšie podať túto komplikovanú a obsiahlu tému a informovať o aktuálnej situácii a potenciálnych zmenách v právnej úprave. Kontroverzné názory ohľadom histórie sa posúvajú z generácie na generáciu. Práve preto je len a len na nás aby sme túto rozporuplnú tému spracovali vecne a nestranne a odovzdali tak objektívny obraz ďalším generáciám už len ako historickú a akademickú tému bez zbytočných krívd spôsobených predimenzovaným patriotizmom. S našimi susedmi sme sa vzájomne potrápili, avšak za prioritu do budúcnosti pokladáme vzájomný rešpekt a prevzatie zodpovednosti za svoje chyby, bez čoho nebudeme môcť urobiť spoločný krok vpred.

1 ČESKOSLOVENSKO-MAĎARSKÉ VZŤAHY PRED DEPORTÁCIAMI

Po prvej svetovej vojne Trianonská mierová zmluva schválila nové usporiadanie národov bývalej Rakúsko-Uhorskej monarchie. Spomínaná zmluva patrí ku značne rozporuplným témam práve kvôli odlišným konzekvenciám pre každý štát. Maďari prišli až o dve tretiny ich územia, vrátane straty Sedmohradska, srdca národa, ktoré sa neskôr stalo súčasťou Rumunska. Tým sa milióny Maďarov ocitlo na cudzom území. Rezultát trianonskej mierovej zmluvy bol Maďarmi vnímaný ako národná krivda a nespravodlivosť, ktorá sa v Maďarsku od roku 2010 pripomína pamätným Dňom národnej spolupatričnosti.

Slováci túto skutočnosť veľmi neregistrovali, pretože oslavovali vznik Československa (ďalej aj ako „ČSR“) aj napriek tomu, že namiesto národného štátu vznikol mnohonárodnostný štát. Vznik ČSR v roku 1918 teda sprevádzali národné aj spoločenské rozdiely, ktoré oslabovali celistvosť štátu. Tesne po jeho vzniku sa v štátoch versailleského systému tvorili z národnostných menšín politické, medzinárodne takmer uznávané právne subjekty, ktoré boli ponímané ako prostriedky iných štátov, pôvod separatizmu a štátneho rozvratu.

Rok 1938 poznačila mníchovská dohoda¹, ktorej konzekvencie značne ovplyvnili následujúci vývoj Československa. Jeden z dodatkov mníchovského protokolu uvádzal aj nutnosť upriamenia pozornosti na problém maďarskej menšiny v Československu. Po bezvýsledných rokovaniach v októbri 1938 v Komárne, kde Maďari požadovali odstúpenie asi štvrtiny územia Slovenska a plebiscit o pričlenení k Maďarsku, sa spor preniesol na rozhodcovské konanie, tzv. arbitráž. O rezultáte arbitráže v novembri 1938 rozhodol minister zahraničných vecí nacistického Nemecka Joachim von Ribbentrop a minister zahraničných vecí fašistického Talianska Galeazzo Ciano. Dňa druhého novembra 1938 sa tak rozhodlo o posunutí hraníc, konkrétne strate z územia Slovenska. Podľa sčítania obyvateľstva sa jednalo o územie na ktorom žilo 852 332 obyvateľov. Z toho bolo 290 107 Slovákov a 506 208 Maďarov. Maďari na ich novom území vyhánali kolonistov a systematicky odstraňovali aj hmotné pamiatky pripomínajúce Československo. Proti

---

¹ Medzinárodná zmluva medzi Nemeckom, Spojeným kráľovstvom, Francúzskom a Talianskom, kt. predmetom bolo odstúpenie českých pohraničných oblastí osídlených prevažne Nemcami Nemecku. Vo svetovej politike bolo prijatie tejto zmluvy dovtedy najväčším prejavom politiky ústupkov. Z hľadiska medzinárodného práva bola zmluva v rozpore najmä s Paktom Spoločnosti národov (1919), locamskými dohodami (1925) a Briandovým-Kelloggovým paktom (1928). Na norimberskom procese bolo preukázané, že Nemecko ju uzatváralo ako súčasť prípravy agresie proti Československu, tzn. išlo o úmyselné podvodné konanie. Zároveň bola porušená zásada, že sa medzinárodné zmluvy môžu týkať len zúčastnených strán, o to väčšmi, ak sú to zmluvy v neprospech tretej strany. Československá vláda sa od dohody dištancovala, súhlas so zmenou hraníc označila za čin z donútenia konaný pod podmienkou, že zmeny hraníc s ňou budú prekonzultované a zagarantované, k čomu však nedošlo. Z hľadiska vnútroštátneho práva Československa išlo o porušenie Ústavnej listiny (1920) podľa ktorej mohli byť hranice menené len ústavným zákonom. S týmito argumentami ráta teória právnej continuity predmníchovského Československa, na ktorej bolo založené snaženie Edvarda Beneša v česko-slovenskom odboji, ktoré sa definitívne presadilo v ústavnom dekrete prezidenta republiky č. 11/1944 Úr. vest. čs. o obnovení právneho poriadku.

prejavom slovenského povedomia obyvateľstva zasahovali maďarské policajné orgány násilne a neprimerane. Cieľom maďarskej politiky bol návrat pričlenených území do stavu pred trianonskej mierovej zmluvy. Maďarské polovojenské skupiny podnikali zločinecké a teroristické akcie po celej dĺžke československo-maďarskej hranice. Maďarsku však výsledok arbitráže nestačil a naďalej sa usilovali o obnovenie nadvlády nad územím bývalej časti Uhorska.

Počas druhej svetovej vojny z geopolitických dôvodov a vôle nacistického vedenia Ríše, pre efektívnejšie uplatňovanie moci nad viacerými malými satelitmi mohlo Slovensko nadobudnúť samostatnú slovenskú štátnosť. Niekoľko hodín po vyhlásení dočasného štátneho zriadenia v marci 1939 maďarské jednotky zaútočili na pohraničné hliadky pri obci Vyšné Nemecké. V tom čase mali nemecké vojská úmysel posunúť hranicu Nemeckej ríše a obsadili časť západného Slovenska. Adolf Hitler od toho zámeru nakoniec ustúpil, ale slovenská vláda musela uzatvoriť tzv. „Schutzvertrag“². O pár dní neskôr vtrhli maďarské vojská na územie okresov Snina a Sobrance. Vpád Maďarov vyvolal na Slovensku pozoruhodnú vlnu odporu. Do armády sa hlásili tisíce dobrovoľníkov a ministerstvo národnej obrany rozkázalo ozbrojiť Hlinkovu gardu. Po prízjazde posíl nasledoval protiútok Slovákov, ktorý mal zahnať Maďarov za štátnu hranicu. Adolf Hitler si však neprial, aby maďarsko-slovenský konflikt pokračoval a tak bolo na jeho žiadosť uzavreté prímerie. Slovenská vláda sa spoliehala, že Nemecko dodrží svoje záväzky vyplývajúce zo zmluvy o ochrannom pomere medzi Nemeckou ríšou a Slovenským štátom. Nemecko Tisov ministerský kabinet nepodporilo a v tejto situácii bola slovenská vláda donútená podpísať v Budapešti protokol, ktorý legalizoval násilnú anexiu územia s rozlohou 1168 km².

1. MAĎARSKÁ NÁRODNOSTNÁ MENŠINA V ČESKOSLOVENSKU

Protištátna činnosť nejednej menšinovej strany bola eminentnou príčinou rozvratu, straty suverenity a eventuálne aj rozpadu. „Iste však bude každý národ v strednej Európe považovať za svoje sväté právo potrestať so všetkou prísnosťou tých príslušníkov svojich menšín, ktorí sa na ňom previnili, velezradou, vyzvedačstvom, týraním obyvateľstva väčšiny, terorom, zabíjaním, masovým lúpením a pomocou nemeckých vojsk, ako je tomu

---

² Zmluva o ochrannom pomere medzi Nemeckou ríšou a Slovenským štátom bola prvá medzinárodná zmluva podpísaná vojnovým Slovenským štátom. Predmetom zmluvy bolo vyjadrenie závislosti vojnovým Slovenským štátom od Nemeckej ríše. Nacistické Nemecko sa v nej zaviazalo chrániť integritu slovenského územia výmenou za jeho podriadenosť.

dnes v Poľsku, v Československu, v Nórsku, v Belgicku, v Holandsku, v Juhoslávii, v Grécku a tak ďalej. Podobne každý štát prísne potrestá svojich vlastných quislingov.“ (Beneš, 1942, str. 236) V roku 1943 bolo už zrejmé ako túto problematiku neslovanských národnostných menšín, konkrétne nemeckej a maďarskej vyriešiť.

Medzi výsledky činnosti dočasného štátneho zriadenia, emigračnej vlády a prezidenta republiky patrí uznanie existencie Československa ako subjektu medzinárodného práva, totožného s predmníchovským. Podľa tohto stanoviska nikdy nebolo prerušené jeho právne jestvovanie a dosiahlo sa povolenie s reštitúciou zvrchovanosti. Okrem iného, konzekvencie z Mníchova spôsobili, že nedošlo k integrálnej reštitúcii republiky, ale reštitúcií pred Mníchova, čím sa otvorila možnosť pre ľavicové vnútorné zmeny. Vo Vianočnej dohode v roku 1943 sa Slovenská národná rada otočila na sebaurčovacie právo národov a presadzovala ústavnoprávnu obnovu Československa ako štátu dvoch rovnoprávných národov, Čechov a Slovákov. Sťahovanie menšinového obyvateľstva sa zdalo ako riešenie k porážke nacizmu, nacionalizmu, šovinizmu a rasizmu.³ Presvedčenie, že na to, aby sa už Mníchov nikdy opakoval, musí byť Československo bez národných menšín, bolo zakaždým populárnejšie. Plánovalo sa garantovanie ľudských práv, nie však kolektívnych menšinových práv a úprava štátnych hraníc. Prestáhanie, vystáhanie, vyhostenie, odsun a vysídlenie vychádzalo od toho, aké priority vo svojom duálnom, komplikovanom postavení⁴ zvolia zainteresované národy. Dôležité bolo aj to, či sa maďarská národnostná menšina prejaví počas druhej svetovej vojny ako antifašistická. Zákonodarstvo, ktoré tieto podmienky vyjadrovalo, prezentovalo a upravovalo, malo v Československu podobu dvoch formálnych prameňov. Tými boli práva dekrétov prezidenta republiky a nariadenia Slovenskej národnej rady.

Koncom roka 1944 sa krajinou šírila protimaďarská nálada. Článok z československej tlače uvádza: „Na nikoho netreba brať ohľady. Československá republika dnes nepotrebuje ani jedného Maďara, nech je socialistom či demokratického zmýšľania. Stačí nám už aj to, že títo ľudia, Maďari, rozbili náš štát a aj dnes sa snažia o jeho

³ „Skôr ako sa začnú vymedzovať práva menšín, je treba tiež vymedziť jednak práva väčšín, jednak povinnosti menšín. Každý národ má právo žiť slobodne a kľudne vo svojich štátnych hraniciach. Ak sú tieto hranice zároveň jeho hranicami národnostnými, tým lepšie. Ale v strednej Európe tomu tak nie je, každý stredo európsky štát mal svoje menšiny. V dnešnej vojne sa medzinárodným nebezpečím stali predovšetkým menšiny nemecké, ktoré sa vo všetkých štátoch čiastočne pasívne, čiastočne aktívne prepožičali za nástroj nemeckého imperializmu. Žiadny stredo európsky štát nebude chcieť ešte raz riskovať s menšinami to, čo sme riskovali my alebo Juhoslávia, Rumunsko alebo Poľsko v posledných rokoch. Nepoznám však recept, ktorý by vyriešil menšinovú otázku ideálne. Neodporúčam tiež žiadny prostriedok brutálny a násilný. Snáď je možné v niektorých prípadoch lokálnymi opravami hraníc počet menšinového obyvateľstva v jednotlivých štátoch stredo európskych o niečo zmeniť. Bude však tentokrát nevyhnutné siahnúť k sťahovaniu menšinového obyvateľstva.“ (Beneš, 1946, str. 235)

⁴ Slovenský národ vzhľadom k štátnemu režimu svojho medzinárodnoprávne nejstávajúceho útvaru, v ktorom sa dokonštituoval za národ a viedol vlastné štátne záležitosti a zároveň vo vzťahu k právne jestvujúcej ČSR, v ktorej podľa ústavy nebol považovaný za národ.

podvracanie. Sami sebe a našej republike si škodíme ak ich ochraňujeme a kryjeme. Vyčistíme si svoje pozemky od myší a ploštíc. Nech idú z vlastnej vôle a na veky do Maďarska, a stanú sa „pánmi“, ozajstnými príkladmi falošnosti a ázijského cigánstva.“ **(Článok objavený Kálmánom Janicsom v dobovej československej tlači).** Vo februári 1945, Komunistická strana Slovenska vyzývala Slovákov na znovu osídlenie svojej vlasti s plánom reslovakizovať južné pohraničné oblasti vystavené maďarizácii.

2. KOŠICKÝ VLÁDNY PROGRAM A MAĎARSKÁ OTÁZKA

Druhá svetová vojna sa ešte neskončila, keď prezident Edvard Beneš vymenoval v Košiciach novú vládu, ktorá mala viesť Československo od konca vojny až po začiatok obnovy postihnutej krajiny. Táto novovymenovaná vláda prijala na svojom zasadnutí v apríli 1945 programové vyhlásenie, ktoré je v histórii známe ako Košický vládný program.⁵ Zahraničná politika Československej republiky mala vychádzať zo zmluvy o priateľstve, vzájomnej pomoci a spolupráci so Zväzom sovietskych socialistických republík z decembra 1943. Patrila tam aj spolupráca s tromi veľmocami, a to Spojenými štátmi americkými, Veľkou Britániou a Francúzskom. K Československo-sovietskej zmluve spadali aj štyri memorandá, z ktorých jedno bolo memorandum československej vlády k transferu Nemcov a Maďarov z ČSR. Prvá príležitosť oficiálne otvoriť tému riešenia maďarskej otázky bola na rokovaní o dohode o príreri s Maďarskom z januára 1945. Usilovali sa navrhnuť odsun 400-tisíc ľudí maďarskej národnosti zo Slovenska do Maďarska, avšak spojenci vrátane predstaviťa Juhoslávie namietali. Existovali tri riešenia maďarskej otázky, a to výmena obyvateľstva medzi ČSR a Maďarskom, jednostranný transfer obyvateľstva maďarskej národnosti alebo postupná asimilácia prostredníctvom obmedzovania ľudských a občianskych práv vnútornou kolonizáciou. Československá vláda sa v júli 1945 opäť snažila získať súhlas na vysídlenie 400-tisíc Maďarov, tentokrát prostredníctvom výmeny za Slovákov žijúcich v Maďarsku. Na Postupimskej konferencii⁶ bolo jedným z bodov rokovanie o vysídlení osôb nemeckej národnosti. Dodatočne sa československá diplomacia neúspešne usilovala získať

⁵ Povojnový právny dokument vyhlásený na prvej schôdzi vlády Národného frontu Čechov a Slovákov, z ktorého vyplývala zákonodarná činnosť Československa. Tento dokument určoval zásady budúcej politiky a bol označovaný za program národnej a demokratickej revolúcie. Jeho prijatie nadväzovalo dlhé rokovania politických predstaviteľov londýnskeho a moskovského exilu spolu s prezidentom Edvardom Benešom na veľvyslanectve Československa v sovietskej Moskve prebiehajúcich od 22. marca do 29. marca 1945, kedy bol de facto akceptovaný. Slávnostne ho vyhlásili 5. apríla 1945 v Košiciach na zasadnutí novej vlády, tvorenej zo štyroch českých a dvoch slovenských politických strán.

⁶ Na Postupimskej konferencii 17. júla až 2. augusta 1945 sa zúčastnila Rada zahraničných ministrov, zložená zo zástupcov Zväzu sovietskych socialistických republík, Spojených štátov amerických, Veľkej Británie, Francúzska a Číny.

vyhlásenie mocností, že závery Postupimskej konferencie o transfere Nemcov je možné uplatniť aj na obyvateľstvo maďarskej národnosti v Československej republike. Maďarsko vnímalo jednostranné vysídlenie negatívne a pokúšalo sa upozorniť na rozdiel medzi pozíciou Maďarska a Nemecka počas vojny vzhľadom k tomu, že Maďari sa aktívne staviali proti nemeckému nacizmu. Tým chceli poukázať, že sú konsolidovaným demokratickým štátom.

K maďarskej menšine pripadala VIII. kapitola programu. Hovorila o potrestaní zradcov či kolaborantov, a preto v súlade s dohovormi veľmocí na Jaltskej konferencii⁷ bol prijatý princíp kolektívnej viny príslušníkov nemeckých a maďarských národnostných menšín za kolaboráciu s fašizmom. Podľa Viedenskej arbitráže, horthyovské Maďarsko zabralo časť územia južných krajov Slovenska. Na území Slovenska kvôli kolaborácii horthyovského Maďarska s fašizmom boli maďarským obyvateľom odňaté základné občianske práva. Prišli o štátne občianstvo, právo pracovať v štátnych inštitúciách, právo na dôchodok, skonfiškovali im nehnuteľnosti, zrušili maďarské školy, zakázali maďarské osvetové zariadenia, fašistických kolaborantov poslali na nútené práce, zatýkali politicky nespoľahlivé osoby. Kolektívna vina sa však nemala týkať maďarských antifašistov.

---

⁷ Jaltská konferencia bolo stretnutie hlavných predstaviteľov ZSSR, USA a Spojeného kráľovstva medzi 4. a 11. februárom 1945.

2 DEKRÉTY PREZIDENTA REPUBLIKY

V dobe ústavnej núdze nebolo možné, aby zákonodarnú moc vykonávalo ústavou poverené Národné zhromaždenie. Dekréty prezidenta republiky, vydávané od vytvorenia dočasného štátneho zriadenia v roku 1940 vo Veľkej Británii tak predstavovali formu zákonodarnej činnosti. Dekréty sa využili na vytvorenie substitučnej ústavy štátu, namiesto Ústavy Československa z roku 1920 (**č. 121/1920 Zb.**), a tým preniesli procesné a hmotnoprávne ustanovenia postupu a právomoci pri tvorbe zákonov na prezidenta republiky formou vydávania dekrétov, t.j. právomoc prezidenta vydávať dekréty bola obmedzená spojitosťou s platnosťou dočasného štátneho zriadenia. Procesný postup legislatívy podľa ústavného dekrétu prezidenta republiky o dočasnom zákonodarnom výkone moci (**č. 20/1945 Sb.**) prebiehal tak, že dekréty vydával prezident republiky na návrh vlády, ktorá mala právo zákonodarnej iniciatívy, a po vypočutí Štátnej rady, ktorá nahradzovala parlament. Do doby ustanovenia dočasného národného zhromaždenia bolo spolu vydaných 143 dekrétov prezidenta republiky,⁸ kt.upravovali celú štátnu, spoločenskú a hospodársku sféru, teda najrôznejšie oblasti politického, hospodárskeho, kultúrneho a sociálneho charakteru.

Kľúčovými pre obnovu suverenity štátu bol ústavný dekrét o dočasnej správe oslobodeného územia Republiky československej (**č. 10/1944 Úř. věst. čsl.**)⁹ a ústavný dekrét o obnovení právneho poriadku (**11/1944 Úř. vest. čsl.**)¹⁰ Zákonodarstvo dočasného štátneho zriadenia sa snažilo aj o retribúciu zákonom o potrestaní nacistických zločincov, zradcov a ich pomáhačov a o mimoriadnych ľudových súdoch (**č. 16/1945 Zb.**)¹¹ a obnovu ekonomiky. V čase tzv. prechodného obdobia, mali dekréty potrestať zločiny nacistov, ktorým asistovali aj občania republiky, ktorí sa spreneverili povinnostiam občana štátu vôbec a špeciálne občania demokratického štátu. Účelom týchto právnych riešení bolo prioritne vylúčiť recidívu a obnovenie možnosti zopakovania takýchto zločinov. V tomto období bolo vydaných 45 dekrétov z toho bolo 11 ústavných. Možnosť kategorizácie

⁸ Počas dekretálnej činnosti prezidenta v období (júl 1940, Londýn - október 1945, Praha) bolo vyhlásených 126 dekrétov, 17 dekrétov ústavných. V čase pôsobnosti dočasného štátneho zriadenia, od júla 1940 až do februára 1945 vydal 45 dekrétov, z toho bolo 11 ústavných. V tzv. „prechodnom období“ (apríl 1945 - október 1945) prezident na základe zákonodarnej iniciatívy novej vlády podpísal ďalších 98 dekrétov, z toho bolo 11 ústavných dekrétov.

⁹ Dekrét o dočasnej správe transformoval do vnútorného práva ustanovenia Zmluvy medzi ČSR a ZSSR a správe oslobodeného územia. Armáda ZSSR vstupovala na štátne územie ČSR ako na územie svojho spojencu, ktorého suverenitu rešpektovala. Po postúpení sovietskej armády za frontové pásmo odovzdával jej veliteľ právomoci do rúk československých orgánov, ktoré predstavoval vládny delegát, stojaci na čele úradu pre správu oslobodeného územia.

¹⁰ Publikovaný pod č. 30/1945 Sb. Ústavný dekrét vymedzoval, ktoré právne normy tvoria československý povojnový právny poriadok. Na základe chápania štátnej doktríny právnej kontinuity ČSR, československý štát nikdy právne nezaničil, právne jestvoval aj po Mnichove 1938 a v prvý deň obnovenia jeho suverenity na vlastnom území platila a znovu bola reaktivovaná jeho ústava, ústavné zákony, ďalšie platné zákony. Za československý právny poriadok úst. dekrét č. 11/1945 Ú. v. čsl. sa kvalifikovali a označili právne normy vydané do septembra 1938. Československým právom podľa tohto dekrétu naopak neboli predpisy vydané v dobe neslobody.

¹¹ Dekrét z februára 1945, ktorý bol po oslobodení republiky nahradený rovnako pomenovaným dekrétom (č. 16/1945 Sb., tzv. veľký retribučný dekrét).

dekrétov môže byť nasledovná. Dekréty upravujúce formu štátu, právny poriadok, retribúciu, expatriačné a majetkové, ktoré možno deliť ďalej na reštitučné, konfiškačné, znárodňovacie. Tento súbor právnych noriem tvorí množinu dekrétov prezidenta republiky, ktorú najmä maďarskí a nemeckí autori pomenovali ako „Benešove dekréty“ s úmyslom ich dehonestovať, degradovať a dosiahnuť ich zneplatnenie.

Dekréty prezidenta republiky vydávané v čase ústavnej núdze, podliehali ratihábicii.¹² Ústavný zákon ktorým se schvalujú a prohlašujú za zákon dekrety prezidenta republiky (**č. 57/1946 Zb.**), schválil a vyhlásil všetky tieto dekréty za ústavné zákony a zákony. „Ratihábiciou dekréty prezidenta nadobudli všetky podstatné náležitosti zákona či ústavného zákona, a tým odpadla provizórnosť, dočasnosť či akákoľvek iná podmienenosť právnej perfektnosti, úplnosti ich právnej relevancie, legality a legitimacy.”(**Prof. JUDr. Jozef Beňa CSc., vedúci Katedry právnych dejín Právnickej fakulty UK v Bratislave, 2008**).

1. KONFIŠKAČNÉ NARIADENIA SLOVENSKEJ NÁRODNEJ RADY

Konfiškácia pôdy bola realizovaná podľa troch nariadení Slovenskej národnej rady (ďalej aj ako „SNR”). Na základe prvého nariadenia o konfiškovaní a urýchlennom rozdelení pôdohospodárskeho majetku Nemcov, Maďarov, ako aj zradcov a nepriateľov slovenského národa, (**č. 4/1945 Zb. nar. SNR**) bol konfiškovaný pôdohospodársky majetok vo vlastníctve osôb nemeckej a maďarskej národnosti. Maďarom, ktorí boli štátnymi občanmi Československa ešte pred Viedenskou arbitrážou sa ponechávalo vlastníctvo pôdy do 50 ha. Tu je zrejmé, že prvotne sa plánovalo iba s vyhostením tých Maďarov, ktorí prišli na južné Slovensko spolu s okupačnou mocou. Prvou novelizáciou, nariadením č. 104/1945 Zb. nar. SNR sa konfiškácia vzťahovala aj na právnické osoby a s druhou novelizáciou č. 64/1946 Zb. nar. SNR bolo určené, že konfiškácia pôdohospodárskeho majetku sa vzťahovala na všetky osoby maďarskej národnosti.

Nariadenie SNR sa týmto zosúladiť s ústavným dekrétom o úprave československého štátneho občianstva (**č. 33/1945 Zb.**), podľa ktorého štátne občianstvo ČSR stratili všetci občania maďarskej národnosti. SNR tak svoju legislatívu zosúladiť aj s programom vlády, ktorá sa snažila o odsun všetkých Maďarov na území ČSR, s výnimkou antifašistov. Bolo verejne známe, že sa Maďari staviali na stranu okupantov, schvaľovali

---

¹² dodatočnému schváleniu zákonodarným orgánom v už slobodnej, suverénnej vlasti.

ich činnosť a nevystúpili proti nacizmu. Problémom je, že sa to transformovalo do predpokladanej pravdy, tzv. prezumpovanej zodpovednosti. To, že všetci Maďari boli fašisti nebola právna skutočnosť, ale právna hypotéza a predsudok. Bolo to možné vyvrátiť tak, že akákoľvek osoba, na ktorú sa táto právna hypotéza o prezumpcii právnej zodpovednosti osôb maďarskej národnosti vzťahovala, by argumentovala dôkazom jej opaku a preukázaním, že bola verná ČSR, aktívnym antifašistom alebo trpela pod fašistickým útlakom.

Nariadenie o konfiškovaní a urýchlennom rozdelení pôdohospodárskeho majetku Nemcov, Maďarov, ako aj zradcov a nepriateľov slovenského národa (**č. 104/1945 Zb. nar. SNR**) bolo spojené s repatriáciou Slovákov s prídelením pôdy až do 50 ha. Dekréty prezidenta ratihobované ako zákony a ústavné zákony od počiatku a nariadenia SNR boli vo svojej podstate denacifikačné a defašizačné. Boli potrestaní za konania, ktoré spáchali osoby slovenskej a českej národnosti, rovnako ako osoby s národnosťou okupačných mocností. Činnosť a výsledky osôb maďarskej národnosti boli však dokázateľné na úrovni všeobecne známych skutočností. Osoby maďarskej národnosti s československým štátnym občianstvom boli páchatelmi a spolupáchatelmi trestných činov proti štátu, podľa československého zákona o ochrane republiky (**č. 50/1923 Zb.**) vo forme účasti a súčinnosti. Hromadnosť výskytu takéhoto konania medzi osobami týchto národností bola taká, že ju zákonodarca posúdil ako „notorietu“, t.j. všeobecne známu skutočnosť, nepochybnú a nespornú, za fakt, ktorý v zákonodarstve ani v súdnom konaní, občianskom ani trestnom procese nie je potrebné dokazovať.

2 . DEPORTÁCIE OSÔB MAĎARSKEJ NÁRODNOSTI

Vládnym vyhlásením z apríla 1945 bol deklarovaný cieľ zabrániť politike neslovanských národností, ktoré sa stali prostriedkom nacistického Nemecka a horthyovského Maďarska, čím bola zdôraznená nevyhnutnosť zbaviť sa nemeckej a maďarskej menšiny. Maďarom boli odopierané občianske práva, čo spustilo utečeneckú vlnu do Maďarska.¹³ Rozhodujúcim bolo vydanie prezidentského dekrétu č. 33/1945 Zb.,¹⁴ ktorým Maďari stratili právo na zdravotné ošetrovanie, dôchodok a na všetky sociálne prídavky potrebné k životu.

¹³ Hranice prekročilo okolo 40 000 ľudí.

¹⁴ „Českoslovenští státní občané národnosti německé nebo maďarské, kteří podle předpisů cizí okupační moci nabyli státní příslušnosti německé nebo maďarské, pozbyli dnem nabytí takové státní příslušnosti československého státního občanství. Ostatní českoslovenští státní občané národnosti německé nebo maďarské pozbývají československého státního občanství dnem, kdy tento dekret nabývá účinnosti.“ (č. 33/1945 Sb.)

V roku 1945 prebiehali prvé pokusy využiť obyvateľov maďarskej národnosti na rekonštrukčné a poľnohospodárske práce v okolí ich bydliska v rámci územia ČSR. O presune obyvateľov maďarskej národnosti sa začalo uvažovať až v súvislosti s umiestňovaním nezamestnaných slovenských robotníkov v Čechách. Predmetom bol nedostatok pracovných síl v českom pohraničí, kde sa uskutočnil odsun obyvateľov nemeckej národnosti a skutočnosť, že ČSR nemohlo riešiť maďarskú otázku rovnako ako nemeckú, t.j. vysídlením. V septembri až decembri 1945 bolo z okresov južného Slovenska deportovaných do Čiech asi 12 000 Maďarov plošne a bez výberu. Vysídľované malo byť najmä práceschopné obyvateľstvo maďarskej národnosti. V rámci prípravy a vyhodnocovania akcie odsunu nebol spomínaný žiaden dekrét prezidenta. Až neskôr sa akcia začala spájať s dekrétom č. 88/1945 o všeobecnej pracovnej povinnosti, ktorý mal tri časti - pracovná povinnosť, obmedzenia pri dohadovaní a rozviazaní pracovného pomeru a všeobecné a záverečné ustanovenia. Veľa paragrafov sa však zámerne nerešpektovalo. Dekrét do všeobecnej pracovnej povinnosti zaradil mužov vo veku 16-55 rokov a ženy vo veku 18-45 rokov, avšak nebolo špecifikované ktorej skupiny obyvateľov sa týka. Najzávažnejším bol práve etnický charakter, keďže sa v skutočnosti presídľovali iba osoby maďarskej národnosti bez ohľadu na vek, vrátane detí. Okrem iného aj represívny spôsob realizácie, ktorý znižoval ľudskú dôstojnosť postihnutých a obmedzoval slobodu pohybu. Podľa paragrafu 6, odseku 6 sa bolo možné odvolať proti výmeru do 15 dní na Povereníctve sociálnej starostlivosti, napriek tomu boli osoby zvyčajne deportované do 3 dní od doručenia výmeru, keďže táto doba bola zámerne krátka.

Vo februári 1946 podpísalo Maďarsko s Československom vzájomnú dohodu o výmene obyvateľstva. Išlo o výmenu Slovákov žijúcich v Maďarsku, ktorí sa dobrovoľne prihlásia, za rovnaký počet Maďarov vybraných československými úradmi. Československá presídľovacia komisia začala svoju činnosť v marci 1946. Jej členovia navštívili obce, organizovali zhromaždenia, rozširovali propagandistické materiály a vydávali noviny s názvom „Sloboda“. Zoznam Maďarov určených na presídlenie bol členený podľa jednotlivých okresov a obsahoval 183 692 osôb. Maďari, ktorí boli na zozname, dostali preukaz a „bielu listinu“, teda oznámenie o vysídlení. Maďarsko–

československé vzťahy sa kontinuálne zhoršovali.¹⁵ Na základe nariadenia z júna 1946 sa začala reslovakizačná kampaň. Maďari sa mali buď prihlásiť k slovenskej národnosti alebo odísť. Časť silne postihnutých a prenasledovaných Maďarov na Slovensku splnila požiadavky. „Dobrovoľne“ sa reslovakizovalo približne 400 000 Maďarov.

Najrozsiahlejšie deportácie do Čiech boli na jeseň 1946. Boli prostriedkom na donútenie maďarskej vlády začať výmenu obyvateľstva a týkali sa 44 129 osôb. Akcia trvala do konca februára a bola vykonaná za asistencie ozbrojených síl. Ľudia boli odvečení na vojenských nákladných vozidlách a v nevykurovaných dobytých vagónoch, pokúšajúc sa o útek, zatiaľ čo ich majetok bol skonfiškovaný.

V súvisе s deportáciami do Čiech poslala maďarská vláda víťazným mocnostiam nemálo protestných nôt.¹⁶ Podľa občiansko-radikálneho politika Béla Zsolta boli k maďarskému etniku používané metódy, ktoré boli Európe cudzie pred odhalením fašizmu.¹⁷ László Dobosa, maďarský spisovateľ zo Slovenska, v diele „Vádirat“, prirovnával maďarskú situáciu ku holokaustu.¹⁸ Kvôli názorovým nezhodám štátov sa s výmenou obyvateľstva mohlo začať až v apríli 1947. Rozmiestnenie prichádzajúcich Maďarov sa dotklo každej župy, aj Budapešti. Boli teda rozhádzaní po celej krajine. Približní odhad dotknutých obcí je 200 na slovenskej strane a počet rodín smerujúcich do jednej lokality sa pritom pohyboval medzi číslami 1 až 242. Avšak tento zoznam obcí nepoukazuje na konkrétne tragédie všetkých rozbitých rodín, komunít či priateľských vzťahov. Deportácie a prenasledovanie Maďarov na Slovensku neprestali ani po výmene obyvateľstva.

---

¹⁵ Na českú a slovenskú vládu sa spisovateľ Zoltán Fábry obracal týmito slovami: „Môj jazyk, ako doteraz najúžasnejší nástroj ľudského hlasu zrazu zosivel do podoby akéhosi priestupku. Noviny v jazyku vinníka vychádzať nemôžu, rádio sa počúvať nesmie. Prechádzam sa so zvesenou hlavou, mlčky. Ak netreba, na verejnosti sa neukazujem. V každom prípade: je to život slepého, hluchého a stacionárneho geta. Život ľudí nesúcich strachom a hanbou ovenčené bremeno bezprávia. A príčina? Jedna jediná skutočnosť, žaloba žalôb: moje maďarstvo. Som Maďarom, teda aj vinnikom. Sú len víťazi a porazení! Večný zákon. Zákon vojny: neľudský zákon. Vae victis! Znovu patím k skupine porazených: som Maďarom. Zbavený svojej reči a chromý slovo sa k Vám obraciam výkrikom z hĺbky najväčšieho potupenia. K vám slobodní ľudia: spisovatelia a literáti, ktorých nemocť je už minulá. Len antifašizmus môže byť rozhodujúcim kritériom v procese fašizmu. A teraz, keď obžalovaný žiada o slovo, žiada o aplikáciu najprisnejšieho a v tomto procese jediného možného kritéria. Nič viac: antifašizmus, spravodlivosť!“ (Fábry, 1946)

¹⁶ Na maďarskom Národnom zhromaždení dňa 28. novembra 1946 sa ozval Albert Bereczky: „Pozdvihnutie svojho hlasu v prospech osudu, života, slobody a ľudského práva Maďarov žijúcich za našimi hranicami nie je revizionizmom. Ak by sme svoje hlboké a úplné spolícenie s našimi trpiacimi, potupenými pokravnými príbuznými nevyjadrili, neboli by sme hodní toho, aby sme reprezentovali svoj národ, na základe dôvery ktorého tu stojíme.“ V januári 1947, Maďarský prezident Zoltán Tildy požiadal Vladimíra Clementisa o vyškrtnutie členov rodín Tildy, Demény, Fekets, Bodor a Zongor z transportných zoznamov. Kardinál József Mindszenty žiadal anglického kráľa Juraja VI. ako aj amerického prezidenta Harryho S. Trumana o pomoc so slovami: „S hlbokou úctou a prosbou plnou nádeje dávam do popredia otázku vo svojej ukrutnosti hrozného prenasledovania takmer 625 tisíc Maďarov Československom. Pod zámienkou verejnoprospešných prác, za pomoci ozbrojených zložiek sú deportované batofatá, ťažko chorí, rodiace matky v dobytých vagónoch za břešov, na vzdialenosti 500–600 km od rodnej zeme. V mene ľudstva Vás žiadam ráčte zdvihnúť svoj protestný hlas voči deportáciám protirečiacim zákonom Boha a ľudskosti a ukončiť do neba volajúce útrapy státisícov.“

¹⁷ „Maďarov žijúcich na etnicky uzatvorenom území vyhánajú a zasielajú na nútené práce. Táto československá národnostná politika je nielen vo svojich metódach, ale koniec koncov aj vo svojich konečných cieľoch fašizujúcou politikou.“ (Zsolt, občiansko-radikálny politik)

¹⁸ „Maďarské etnikum na Slovensku bolo v rokoch 1945–1949 ničené vopred naprogramovanou, plánovanou genocídou. Na Slovensku sme prežili maďarský holocaust – iba s tragédiou židov sa to dá porovnať. Desaťročia sa to snažili utajiť, prekročiť, stlmiť, spájať s vykonštruovanými maďarskými hriechmi. Uvedený obraz nemôže byť zatiernený oslobodzujúcou pamäťou. Takmer osemdesiat rokov národnostného osudu. Počas tohto času si väčšinové násilie v stovkách foriem vyberalo svoju príspevkovú daň na slovenských Maďaroch, ale najväčšie pustošenie predsa len nastalo v rokoch 1945–1949. V Karpatskej kotline niet ďalšieho príkladu“

Československú vládu nezaujímalo, že podľa dekrétu č. 88/1945, lehota deportácie Maďarov v maximálnom časovom horizonte 1 až 1,5 roka, už vypršala. Nehovoriac o tom, že deportovaní či ľudia čo prišli o majetok sa nemali kam vrátiť. O zlej situácii staviteľov ciest či priehrad, a o brutalite strážcov vznikli početné výpovede vo viacerých zväzkov spisov. Na maďarskú vládu prišli požiadavky, že ak sa počínanie československej vlády nezastaví, mala by prijať deportovaných Maďarov do svojej krajiny. Maďarská komunistická strana sa ohľadom „zabezpečenia demokratických práv Maďarov na Slovensku“ dožadovala rokovaní s Československom vo vyhlásení so Sociálnodemokratickou stranou.¹⁹

Maďarská vláda v júni 1947 požiadala zastaviť transporty z ČSR. Akcia bola pozastavená v zime a po 4. marci 1948 sa transporty opäť rozbehli, ktoré prebiehali do konca roka 1948. V novembri začali rokovania o jej ukončení, pretože maďarská strana požadovala okamžité zrušenie transportov. Deklarácia ukončenia celej akcie sa datuje na 31. decembra 1948.²⁰ V apríli 1949 uzavrelo Československo s Maďarskom Dohodu o priateľstve spolupráci a vzájomnej pomoci. V júli 1949 uzavreli Protokol o konečnej úprave niektorých nerozriešených finančných a hospodárskych otázok. Protokol o úprave niektorých majetkovoprávných otázok týkajúcich sa nehnuteľného majetku bol podpísaný 3. 2. 1964, ale v ČSR a ani po rozpade federácie na Slovensku nebol nikdy odsúhlasený parlamentom (Národným zhromaždením, Federálnym zhromaždením a ani Národnou radou), nebol ratifikovaný prezidentom republiky a ani nikdy nebol vyhlásený v zbierke zákonov.

---

¹⁹ „Z našej strany vykonáme všetko v prospech prehĺbenia vzájomného porozumenia, priateľského vzťahu a spolupráce. Možno to však bude v duchu vzájomnosti a rovnocenného partnerstva. Národnostiam v našich hraniciach zabezpečíme úplnú slobodu, hodnú ducha demokracie. Toho istého sa budeme dožadovať v prípade Maďarov žijúcich v zahraničí.“ Časť programu najsilnejšej strany bola takáto: „Nezávislá strana maloroľníkov je celou svojou verejnou váhou pripravená slúžiť podunajskému mieru. Snaží sa docieľiť, aby tunajšie politické hranice čo najskôr nadobudli charakter éterickej priechodnosti a aby styky susedských a vzájomne premiešaných podunajských národov neboli prekážkami štátoprávneho či emocionálneho charakteru zbytočne obmedzované. V záujme budúceho udobrenia sa strana vyslovuje svoju nádej, že osud zahraničných Maďarov bude dostatočným spôsobom riešiteľný obojstrannými rokovaniami.“ Demokratická ľudová strana nakoniec zdôraznila: „Naša geografická poloha od nás vyžaduje udržiavanie si dobrých susedských vzťahov. Z našej strany niet prekážok, aby sme ich na základe princípu reciprocitu budovali a udržiavali. Nemožno však nikdy zabudnúť, že Maďari žijú aj v zahraničí. Ochraňovať ich ľudské práva (medzi ktoré patria aj práva národnosti) je nielen našou mravnou ale aj národnou povinnosťou, ktorej splnenia sa nikdy nemôžeme vzdať. Nechceme byť pánni iných a jedinou našou požiadavkou je, aby ani nám nik nevládol.“ (Vyjadrenie Národnej roľníckej strany, 1947)

²⁰ Československá strana ešte požadovala Maďarsko o prijatie ďalších 5000 vojnových zločincov. Maďarská strana pripustila iba riešenie odvodnených situácií od seba odtrhnutých rodín. Do decembra 1948 Maďarsko opustilo dobrovoľne 71 215 Slovákov a 89 600 Maďarov bolo vysídlených z Československa. Približne 30 000 ľudí bolo vykázanych z Československa aj napriek platnému prímeriu. Vysídľovanie sa definitívne ukončilo 5. júna 1949, keď cez československo-maďarské hranice prešla posledná rodina. Z hospodárskeho hľadiska Maďari na Slovensku zanechali 160 000 katastrálnych jutár pody a 15 700 domov. Naopak v Maďarsku po Slovákoch zostalo 38 000 katastrálnych jutár a 4 400 domov.

3 PRÁVNA ANALÝZA PREZIDENTSKÝCH DEKRÉTOV

Napriek tomu, že dekréty prezidenta republiky už nie sú právne účinné, sú považované za platné a tvoria súčasť slovenského právneho poriadku. Otázky platnosti dekrétov, možnosti ich revízie a prípadnej satisfakcie, otázky konfiškácie pôdy v súvislosti so vznikom pôdy nezistených vlastníkov, medzinárodnoprávne aspekty ich kompatibility s európskym právom, otázky súvisiace s ich zlučiteľnosťou s univerzálnym systémom ochrany ľudských práv sú aj v súčasnosti viac-menej otvorené.

1. JUDIKATÚRA EURÓPSKEHO SÚDU

Ústava SR v článku 152 stanovuje, že Slovenská republika uznáva a dodržiava všeobecné pravidlá medzinárodného práva, medzinárodné zmluvy, ktorými je viazaná, a svoje ďalšie medzinárodné záväzky. Práve z tohto dôvodu je postavenie Európskeho súdu pre ľudské práva (v ďalšom texte spravidla len „ESLP“) k tejto problematike kľúčovým. Všetky rozhodnutia z Európskeho súdu sú preto dôležitým aspektom pre výklad medzinárodných zmlúv a pre vnútroštátne zákonodarstvo zmluvných strán, v prípade sporu s platnými ustanoveniami Európskeho dohovoru o ľudských právach.

V roku 1996 Európska komisia zamietla sťažnosť vo veci Aurel a Ladislav Brežný vs Slovenská republika. Ich sťažnosť sa týkala toho, že nemohli reštituovať svoj majetok, kvôli Zákonu č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách, ktorý vyžaduje trvalý pobyt na území Slovenska pre reštitúcie majetku. Napriek trvalému pobytu v Kanade, žiadali o navrátenie svojho majetku, ktorý im skonfiškovali v rokoch 1956 a 1973 pri opustení republiky. Komisia sa vyjadrila, že nemá v právomoci posudzovať platnosť konfiškácie ich majetku a taktiež nemôžu namietat' na požiadavku trvalého pobytu na území štátu, ktorá je obsiahnutá vo vnútroštátnom zákone pôvodnej Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky, dnes Slovenskej Republiky.

Druhé rozhodnutie ESLP má priamu spojitosť s dekrétmi prezidenta republiky. Sťažovateľ Hans Adam II. Lichtensteinský vo svojom prípade žiadal od Nemecka vydanie obrazu vystaveného v Kolíne nad Rýnom. Obraz do Kolína prišiel z múzea v Brne, do ktorého sa dostal na základe dekrétu prezidenta republiky č. 12/1945, keď bol po vojne obraz skonfiškovaný otcovi sťažovateľa. ESLP vyniesol po dlhoročnom súdnom konaní rozsudok zamietnutia. Toto rozhodnutie bolo postavené na základe Dohody o mierovom

usporiadaní vecí v důsledku druhé světové vojny z 23. októbra 1954 medzi Veľkou Britániou, USA, Francúzskom a Nemeckou spolkovou republikou, tzv. Parížske dohody, ktoré určili, že nároky a žaloby proti osobám, ktoré získali či previedli vlastníctvo na báze opatrení uskutočnených na nemeckom exteritoriálnom vlastníctve alebo vlastníctve odobranom kvôli reparácii, reštitúcii, alebo ako výsledok vojnového stavu, či na podstate individuálnych dohôd sú neakceptovateľné. EŠLP k tomu konštatoval, že vyvlastnenie daného obrazu zrealizovalo bývalé Československo v roku 1946, potvrdené Správnym súdom v roku 1951, čiže pred 3. septembrom 1953, kedy Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd nadobudol svoju platnosť. Z tohto dôvodu súd nemá povolenie preveriť okolnosti vyvlastnenia či nasledujúce účinky do súčasnosti, keďže sa vyvlastnenie stalo ešte pred účinnosťou Dohovoru.

Vo veci Mayer a ďalší vs Nemecko prijala Komisia obdobné rozhodnutie v roku 1996. Sťažovatelia namietali porušenie svojich práv, keď po zjednotení Nemecka v 1990 nemali možnosť žiadať o navrátenie vyvlastnení uskutočnených počas Sovietskej okupačnej moci v rokoch 1945-1949. Komisia sťažnosť opäť neakceptovala z dôvodu, že ku zbaveniu vlastníctva došlo v čase sovietskej okupácie pred štyridsiatimi rokmi, kvôli čomu sa na dané rozhodnutia nevzťahuje právomoc EŠLP už len z časových dôvodov.

Nakoniec je potrebné spomenúť prípad sťažnosti dcéry Jánosa Esterházyho proti Slovensku. V sťažnosti namietala na zákonnosť odsúdenia Jánosa Esterházyho Národným súdom 16. septembra 1947. Národný súd v Bratislave bol vytvorený nakázaním SNR, obdobným dekrétu prezidenta republiky č. 16/1945. Európska komisia prípad zamietla s vysvetlením, že jej právomoc proti Slovensku začína až 18. marcom 1992.

Z uvedeného je očividné, že kritici dekrétov prezidenta republiky tak nemôžu presadiť ako právny prostriedok na anulovanie dekrétov prezidenta republiky rozhodnutie z Európskeho súdu pre ľudské práva.

2. ROZHODNUTIA ÚSTAVNÝCH SÚDOV SLOVENSKEJ A ČESKEJ REPUBLIKY

Komplexná a komplikovaná právna problematika ako je táto si vyžaduje zahrnúť aj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky. V roku 2014 sa k Benešovým dekrétom vyjadril Ústavný súd následovne: Keďže orgánom oprávneným rozhodovať v týchto veciach je ústavný súd, ktorý dosiaľ nevyslovil nesúlad dekrétov prezidenta Beneša

s ústavou, tieto sú súčasťou nášho právneho poriadku.” **(Ústavný Súd Slovenskej republiky, 2014)**

Obdobné stanovisko k prezidentským dekrétom zaujal aj Ústavný súd Českej republiky. Aj napriek tomu, že toto rozhodnutie nemá žiadne právne účinky v Slovenskej republike, právne vzťahy na základe dekrétov prezidenta Edvarda Beneša rovnako tvorili súčasť ich právneho poriadku, z toho dôvodu sú v tomto smere nápomocné a možno na nich poukázať. Vo svojom rozhodnutí ÚS 14/94 z marca 1995 uviedol: „Dekret prezidenta republiky č. 108/1945 Sb., o konfiskaci nepřátelského majetku a Fondech národní obnovy, byl v době svého vydání nejen legálním, ale také legitimním aktem. Vzhledem k tomu, že tento normativní akt již splnil svůj účel a po dobu více než čtyř desetiletí již nezakládá právní vztahy a nemá tedy již nadále konstitutivní charakter, nelze dnes za uvedené situace zkoumat jeho rozpor s ústavním zákonem nebo mezinárodní smlouvou podle čl. 10 Ústavy (čl. 87 odst. 1 písm. a) Ústavy ČR), neboť takový postup by postrádal jakoukoli právní funkci. Opačný postup by zpochybnil princip právní jistoty, jenž je jednou ze základních náležitostí současných demokratických právních systémů... to, co přichází z minulosti, musí sice i tváří v tvář přítomnosti v principu hodnotově obstát, toto hodnocení minulého nemůže však být soudem přítomnosti nad minulostí. Jinými slovy, řád minulosti nemůže být postaven před soud řádu přítomnosti, jenž je již poučen dalšími zkušenostmi, z těchto zkušeností čerpá a na mnohé jevy pohlíží a hodnotí je s časovým odstupem. Z tohoto zorného úhlu a v kontextu všech souvislostí a událostí v době nacistické okupace a v období na ni úzce navazujícím, třeba hodnotit i sám dekret ze dne 25.10.1945 č. 108/1945 Sb., o konfiskaci nepřátelského majetku a Fondech národní obnovy, jehož vydání nebylo ničím jiným než opatřením, v této historické situaci a na bázi tehdy platného právního řádu, reagujícím na předchozí likvidaci státní svrchovanosti, samostatnosti, celistvosti a demokraticko-republikánské státní formy Československé republiky, likvidaci principů demokratického, právního státu, zahrnutých v Ústavní listině Československé republiky z roku 1920, a to nacistickým režimem, jenž se svou ideologií světovlády panské rasy a na tuto ideologii navazujícím terorem pustošícím miliony lidských životů.“ **(Ústavný Súd Českej republiky, 1995)**

3. SÚČASNÝ PRÁVNY STAV

Dekréty prezidenta republiky sú súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky. Pri prijatí ústavy v roku 1992 sa ústavodárca priklonil k princípu recepcie dovtedajšieho právneho poriadku. Prechodné a záverečné ustanovenie ústavy v čl. 152 ods. 1 ustanovuje, že ústavné zákony, zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy zostávajú v Slovenskej republike v platnosti, ak neodporujú ústave. Celý rad ďalších zákonov, ustanovení a nariadení zapríčinil, že dekréty sú dnes viac-menej historickým dokumentom. Na základe teórie práva o platnosti a účinnosti právnej normy možno konštatovať, že účinnosť dekrétov prezidenta republiky zanikla najneskôr ústavným zákonom č. 23/1991 Zb., ktorým bola stanovená Listina základných práv a slobôd. Po strate účinnosti už nebolo možné argumentovať, že dekréty sú v rozpore so súčasnou európskou legislatívou. Zároveň nie je možné namietat', že vnútroštátne porušujú ľudské práva v spojení s požiadavkami majetkovej reštitúcie pôvodných majiteľov alebo ich dedičov, pretože otázka majetkovej reštitúcie maďarských občanov bola vyriešená medzištátnymi zmluvami medzi bývalým Československom a Maďarskom.

4. OTÁZKY ZMENY PRÁVNEJ ÚPRAVY

„Právne a politické súvislosti Benešových dekrétov by nám nemali zakrývať skutočnosť, že dekréty vznikli v dobe plnej ľudsky zavrhnutiahodných javov. Bola to doba masových vrážd, masového presúvania majetku, ďalších najzávažnejších zločinov a vrcholenia nenávisťi medzi národmi, spoločenskými skupinami a politickými oponentmi.“ (SNR, uznesenie čís. 78/1991)

Napriek všetkým katastrofám, hrôzám a zločinom proti ľudskosti, ktoré tieto dekréty pripomínajú, ich abrogácia, resp. derogácia od počiatku nie je uskutočniteľná, pretože by to v ČR znamenalo právne vákuum do októbra 1945. Delegitimizovala by sa Česká republika a spolu s ňou všetko, čo sa na jej území odohralo od oslobodenia. Naopak, keďže celoštátne dekréty prezidenta Beneša boli po vypuknutí SNP na Slovensku platné, len ak boli prijaté so súhlasom SNR, zrušenie Benešových dekrétov by znamenalo, že nariadenia SNR by zostali v platnosti a pre slovenské územie by sa takmer nič nezmenilo.

Zrušenie dekrétov by tiež vyjadrovalo, že na SR, prípadne ČR sa uplatňujú odlišné kritériá než na iné členské štáty EU. Ustúpenie náporu na zrušenie dekrétov od samého

počiatku by bol prejav politickej vulnerability, ktorá by spustila vlnu záujemcov vznášajúcich opätovné nároky na majetkovú reštitúciu a chaos v majetkových pomeroch.

Fundamentálny rozdiel je medzi derogáciou od samého počiatku, t.j. ex tunc a derogáciou od teraz, t.j. ex nunc. Zatiaľ kým zrušenie od samého začiatku je nepredstaviteľné, druhé možné je. Zrušenie od súčasnosti, t.j. od vydania zrušovacieho predpisu je realizovateľné, pretože takéto opatrenie nemení stávajúce majetkové pomery. V tomto prípade by išlo iba o morálne gesto zo strany Slovenskej republiky.

ZÁVER

V tejto práci sme sa venovali ľudsko-právnej problematike československo-maďarských vzťahov. Téma patrí k našim záujmom, takže jej spracovanie nás tešilo a bolo značne prínosné aj napriek tomu, že sa už nejakú dobu o túto tému zaujíname. Ako povedala americká spisovateľka a poetka Maya Angelou: „Čím viac viete o svojej histórii, tým ste viac oslobodení.“ Táto problematika nám nerozšírila len vedomosti o našej rodnej krajine, ale pôsobila aj ako morálny kompas. Výsledkom riešenia problematiky teda nebolo len spracovanie historických a faktických poznatkov, ale aj naše individuálne morálne uvedomie prostredníctvom sociálno-psychologickej otázky, ktoré sa prehlbovalo, kým sme rozmýšľali nad najvhodnejším riešením tejto problematiky a pomaly prichádzali k záveru.

Počas písania práce sme sa stretli s názormi, že Benešove dekréty sú výlučne témou historickou. Ale kým nie je k dekrétom prijatá derogačná klauzula s termínovanou právnou normou ako prejav zadosťučinenia, nemôže byť téma Benešových dekrétov historickou, ale legitímnou požiadavkou v civilizovanej a demokratickej spoločnosti. Tak ako Maďari, rovnako aj Slováci v sebe nesú krivdy národa z čias mimoriadnych situácií, napriek tomu, že sa toto obdobie väčšiny súčasných obyvateľov už priamo netýkalo. Ako sme písali v úvode, s našimi susedmi sme sa vzájomne potrápili a náš vzťah je aj po niekoľkých desiatkach rokov stále volatilný a bez stability, aj kvôli otázkam ohľadom Benešových dekrétov, ktoré sa pravidelne otvárajú.

Práve derogácia s termínovanou právnou normou je gestom, ktorým môžeme vyjadriť úctu osobám maďarskej národnosti, ktoré boli dotknuté deportáciami a dekrétmi prezidenta všeobecne. Považujeme ju za symbolický „schod“ pre Maďarov aj Slovákov, ktorý nás posunie z revízie povojnového usporiadania Európy ku spolupatričnej a pokrokovu zmýšľajúcej Európe, ktorá je historicky zmierená a ide príkladom riešením sporov iným vyspelým a demokratickým národom.

SUMMARY

The aim of this work is to focus on the issues of Czechoslovak-Hungarian relations and to inform about the current legal situation in connection with the decrees of the President of the Republic.

The work is divided into three chapters. The first chapter deals with the tense relations of the Hungarians with Czechs and Slovaks before the deportations. The second chapter is considered to be a key chapter because we focus most on the deportations themselves and the decrees of the President of the Republic. The final chapter is devoted to the legal analysis of presidential decrees and potential changes in legislation.

The result of resolving the issue is, from a legal point of view, to adopt a derogation clause to the decrees of the President of the Republic with a terminated legal norm as a moral gesture of the Slovak Republic, in order to honor people of Hungarian nationality living in Czechoslovakia after World War II. From a historical point of view, mutual respect between the two nations and a factual, impartial treatment of controversial topics is necessary, precisely to enable them to come to terms with this sensitive historical topic, "healing old wounds", learning from old mistakes and moving forward.

PRÍLOHY

Príloha č. 1: Edvard Beneš - <https://historickarevue.sme.sk/c/22528733/muz-s-rovnicou-s-dvoma-zlymi-neznamymi-ake-boli-posledne-roky-edvarda-benesa.html>

Príloha č. 2: Podpisovanie dekrétu č. 33/1945 Sb. prezidentom E. Benešom - <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3071978-kdyz-moskva-dycha-na-zatylek-kosicky-vladni-program-pred-75-lety-ukazal-zapadu-zada>

Príloha č. 3: Vyhlásenie SNR o vládnom programe - článok zo slovenského denníka Pravda, 6.4.1945

Príloha č. 4: Príchod prezidenta republiky Eduarda Beneša do hlavného mesta Československa - Článok zo slovenského denníka Pravda, 19.5.1945

Príloha č. 5: Vladimír Clementis o otázke Nemcov a Maďarov - článok zo slovenského denníka Pravda, 15.6.1945

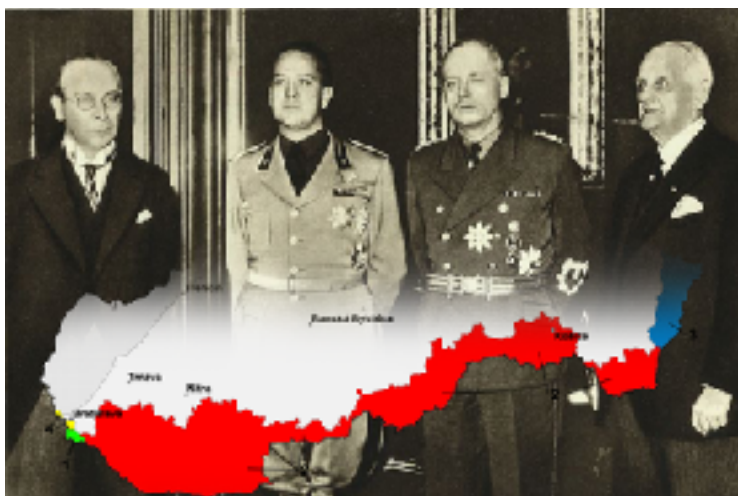
Dekret prezidenta Republiky o konfiškácii majetku Nemcov, Maďarov a zradcov

ČAS Praha, 23. júna 1945. Prezident republiky vydal 22. júna dekrét o konfiškácii majetku Nemcov, Maďarov, zradcov a nepřátelské osobe a státníků národa. Při tomto příkaze přebývali do právního rozhodnutí ministr poštovního sdružení Jindřich Husšík. Ve svém projevu shrnul historický význam této dekrete a vyhlásil, že odměna krávná za koncové úpravě a vzhledem k tomu, že se v tomto směru dá říci tomu, který má své právo. V úvodu mluvy Husšík vyhlásil, že je rozhodnutí vlády bránilo Československo před tím, aby se stalo sítí odvětví nepřátelské osobnosti nové výzvěřá spolek národa národního života.

Príloha č. 13: Deportácie Maďarov z Československa - <https://madari.sk/magazin/historiasucasnost/12-april-spomienka-na-vysidlenie-madarov-z-ceskoslovenska-na-zaklade-benesovych-dekretov>

Príloha č. 14: Spôsob deportácie Maďarov v dobytých vagónoch - <https://karpataljalap.net/2015/07/29/hirhedt-benesi-dekretumok>

Príloha č. 15: Utekajúce rodiny v člnoch na rieke Dunaj - <https://madari.sk/magazin/historiasucasnost/12-april-spomienka-na-vysidlenie-madarov-z-ceskoslovenska-na-zaklade-benesovych-dekretov>

Príloha č. 16: Čiastočný zoznam mien deportovaných osôb - <https://madari.sk/magazin/historiasucasnost/12-april-spomienka-na-vysidlenie-madarov-z-ceskoslovenska-na-zaklade-benesovych-dekretov>

Číslo	Meno a priezvisko	Pod	Pracovisko	Deň odchodu	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko
1	Dejgrová Astrida	45 roč.	Šofierka	1945	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko
2	Dejgrová Zuzana	40 roč.	Pracovisko	1945	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko
3	Dejgrová Zuzana	45 roč.	Pracovisko	1945	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko
4	Dejgrová Zuzana	40 roč.	Pracovisko	1945	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko
5	Dejgrová Zuzana	40 roč.	Pracovisko	1945	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko
6	Dejgrová Zuzana	40 roč.	Pracovisko	1945	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko
7	Dejgrová Zuzana	40 roč.	Pracovisko	1945	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko
8	Dejgrová Zuzana	40 roč.	Pracovisko	1945	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko
9	Dejgrová Zuzana	40 roč.	Pracovisko	1945	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko
10	Dejgrová Zuzana	40 roč.	Pracovisko	1945	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko
11	Dejgrová Zuzana	40 roč.	Pracovisko	1945	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko
12	Dejgrová Zuzana	40 roč.	Pracovisko	1945	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko
13	Dejgrová Zuzana	40 roč.	Pracovisko	1945	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko
14	Dejgrová Zuzana	40 roč.	Pracovisko	1945	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko
15	Dejgrová Zuzana	40 roč.	Pracovisko	1945	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko
16	Dejgrová Zuzana	40 roč.	Pracovisko	1945	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko
17	Dejgrová Zuzana	40 roč.	Pracovisko	1945	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko
18	Dejgrová Zuzana	40 roč.	Pracovisko	1945	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko
19	Dejgrová Zuzana	40 roč.	Pracovisko	1945	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko
20	Dejgrová Zuzana	40 roč.	Pracovisko	1945	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko
21	Dejgrová Zuzana	40 roč.	Pracovisko	1945	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko
22	Dejgrová Zuzana	40 roč.	Pracovisko	1945	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko
23	Dejgrová Zuzana	40 roč.	Pracovisko	1945	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko
24	Dejgrová Zuzana	40 roč.	Pracovisko	1945	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko
25	Dejgrová Zuzana	40 roč.	Pracovisko	1945	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko
26	Dejgrová Zuzana	40 roč.	Pracovisko	1945	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko
27	Dejgrová Zuzana	40 roč.	Pracovisko	1945	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko
28	Dejgrová Zuzana	40 roč.	Pracovisko	1945	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko
29	Dejgrová Zuzana	40 roč.	Pracovisko	1945	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko
30	Dejgrová Zuzana	40 roč.	Pracovisko	1945	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko
31	Dejgrová Zuzana	40 roč.	Pracovisko	1945	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko
32	Dejgrová Zuzana	40 roč.	Pracovisko	1945	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko
33	Dejgrová Zuzana	40 roč.	Pracovisko	1945	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko
34	Dejgrová Zuzana	40 roč.	Pracovisko	1945	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko
35	Dejgrová Zuzana	40 roč.	Pracovisko	1945	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko
36	Dejgrová Zuzana	40 roč.	Pracovisko	1945	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko
37	Dejgrová Zuzana	40 roč.	Pracovisko	1945	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko
38	Dejgrová Zuzana	40 roč.	Pracovisko	1945	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko
39	Dejgrová Zuzana	40 roč.	Pracovisko	1945	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko
40	Dejgrová Zuzana	40 roč.	Pracovisko	1945	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko
41	Dejgrová Zuzana	40 roč.	Pracovisko	1945	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko
42	Dejgrová Zuzana	40 roč.	Pracovisko	1945	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko
43	Dejgrová Zuzana	40 roč.	Pracovisko	1945	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko
44	Dejgrová Zuzana	40 roč.	Pracovisko	1945	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko
45	Dejgrová Zuzana	40 roč.	Pracovisko	1945	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko
46	Dejgrová Zuzana	40 roč.	Pracovisko	1945	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko
47	Dejgrová Zuzana	40 roč.	Pracovisko	1945	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko
48	Dejgrová Zuzana	40 roč.	Pracovisko	1945	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko
49	Dejgrová Zuzana	40 roč.	Pracovisko	1945	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko
50	Dejgrová Zuzana	40 roč.	Pracovisko	1945	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko	Pracovisko

Príloha č. 17: Československá propaganda na prilákanie Slovákov z Maďarska - <https://madari.sk/magazin/historiasucasnost/12-april-spomienka-na-vysidlenie-madarov-z-ceskoslovenska-na-zaklade-benesovych-dekretov>

BRATIA SLOVÁCI!

CHCETE sa navštíviť do svojej rodnaj vlasti
NA SLOVENSKO?

Chcete sa usadiť a byť medzi svojimi bratmi?
 Chcete pracovať na svojom a pre seba?
 Chcete, aby vaše deti chodili do slovenských škôl?
 Chcete sa stať občanmi víťazného československého štátu?
 Chcete obhájiť poľnohospodársku a majetky, ktoré sú pre vás pripravené?
 Chcete nájsť ďalšie platené práce v továrňach?

Ak chcete, pridte, **Československá republika**

vás čaká!

Príďte do Československej poisťovnej spoločnosti v Bratislave alebo v jej ústredných kanceláriách, ktoré sú pomenované v vašom presídľovacom československom rozhodnutí!

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ZDROJOV

Knižné zdroje:

- ČIERNA-LANTAYOVÁ, D.: *Tradícia a dejiny. Vybrané kapitoly zo slovensko-maďarských a slovensko-ruských vzťahov 1934 – 1949*. Bratislava: Historický ústav SAV vo vydavateľstve Typosetprint, 2009. 270 s. ISBN 9788097030209.
- ĐURKOVSKÁ, M., ŠUTAJOVÁ, J., eds.: *Maďarská menšina na Slovensku po roku 1989 (Historické, politologické a právne súvislosti)*. Prešov: Universum, 2007. 131 s. ISBN 978-80-89046-46-1.
- ŠUTAJ, Š.; HOMIŠINOVÁ, M.; SAPOSOVÁ, Z.; ŠUTAJOVÁ, J.: *Maďarská menšina na Slovensku v procesoch transformácie po roku 1989 (Identita a politika)*. Prešov: Universum, 2006. 150 s. ISBN 80-89046-41-X.
- BENEŠ, E.: *Demokracie dnes a zíttra*. Praha: Čin, 1946. 349 s. ISBN 80-86107-08-6
- BEŇA, J.: *Slovensko a Benešove dekréty*. Bratislava: Belimex, 2002. 251 s. ISBN: 80-89083-22-6
- MANDLER, E.: *Benešovy dekréty. Proč vznikly a co jsou*. Praha: Libri, 2002. 126 s. ISBN 80-7277-139-6
- HANDŽÁRIK, J.: *Trianonská trauma sprisahanie proti republike?* Bratislava: Eko-konzult, 2009. 241 s. ISBN 978-80-8079-110-0
- FERKO, J.: *Maďarské (seba)klamy*. Martin: Vydavateľstvo Matice slovenskej, 2010. 200 s. ISBN 978-80-8115-024-1

Internetové zdroje:

- 460/1992 Zb. *Ústava Slovenskej republiky* [online]. 1992. Dostupné na internete: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1992/460/20170601>
- BEŇA, J.: *Maďarskí pravotári o kolektívnej vine a Benešových dekrétach*. [online]. 2021, [cit. október 2021]. Dostupné na internete: https://noveslovo.sk/c/Madarski_pravotari_o_kolektivnej_vine_a_Benesovych_dekretach
- CZÍMER, G.: *Benešove dekréty: Maďari stále čakajú na ospravedlnenie a odškodnenie*. In: [madari.sk](http://madari.sk/magazin/aktuality/benesove-dekrety-madari-stale-cakaju-na-ospravedlnenie-a-odszkodnenie) [online]. 2020, [cit. november 2021]. Dostupné na internete: <http://madari.sk/magazin/aktuality/benesove-dekrety-madari-stale-cakaju-na-ospravedlnenie-a-odszkodnenie>.
- HRNKO, A.: *V Maďarsku chcú zrušiť Benešove dekréty*. In: [zemavek.sk](https://zemavek.sk/v-madarsku-chcu-zrusit-benesove-dekrety/) [online]. 2021, [cit. november 2021]. Dostupné na internete: <https://zemavek.sk/v-madarsku-chcu-zrusit-benesove-dekrety/>
- ŽATKULIAK, J.: *Dekréty prezidenta Beneša*. In: [historiarevue.sk](http://www.historiarevue.sk/historia-2001-04/dekrety.htm) [online]. 2001, [cit. október 2021]. Dostupné na internete: <http://www.historiarevue.sk/historia-2001-04/dekrety.htm>

BEŇA, J.: *Dekréty prezidenta republiky a nariadenia SNR – denacifikácia ČSR a ustanovenie demokratického Slovenska*. In: [upn.gov.sk](https://www.upn.gov.sk/publikacie_web/pamat-naroda/pamat-naroda-02-2008.pdf) [online]. Dostupné na internete: https://www.upn.gov.sk/publikacie_web/pamat-naroda/pamat-naroda-02-2008.pdf

MITÁČ, J.: *Viedenská arbitráž bola Mníchovom pre Slovensko*. In: historickarevue.sme.sk [online]. 2018, [cit. november 2018]. Dostupné na internete: <https://historickarevue.sme.sk/c/22528784/viedenska-arbitraz-bola-mnichovom-pre-slovensko.html>

LACKO, M.: *2. november 1938 - Viedenská arbitráž – Mníchov pre Slovensko*. In: [upn.gov.sk](https://www.upn.gov.sk) [online]. Dostupné na internete: <https://www.upn.gov.sk/sk/2-november-1938---viedenska-arbitraz-%E2%80%93-mnichov-pre-slovensko-/>

MSSR: *Benešové dekréty a Slovensko*. [online]. 2018, [cit. november 2018]. Dostupné na internete: <https://lrv.rokovania.sk>

Zákon č. 20/1945 Zb. *O prozatímním výkonu moci zákonodárnej*. [online]. Dostupné na internete: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1945/20/>

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY: *Dekréty prezidenta republiky z hlediska současnosti*. In: Vláda České Republiky [online]. [cit. október 2021]. Dostupné na internete: <https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/dekrety-prezidenta-republiky-z-hlediska-soucasnosti-2039/>

ŠUTAJ, Š.: *Transfer of Hungarians from Slovakia in Czechoslovak Politics*. In: CEJSCH [online]. 2015, [cit. november 2021]. Dostupné na internete: [http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.desklight-881dbe86-fb61-4fc3-a393-22f851d127be?q=ba768130-ebe8-4a09-b4af-75cc728d0875\\$1&qt=IN_PAGE](http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.desklight-881dbe86-fb61-4fc3-a393-22f851d127be?q=ba768130-ebe8-4a09-b4af-75cc728d0875$1&qt=IN_PAGE)

Slovensko-maďarské vzťahy. In: euractiv [online]. 2009, [cit. október 2021]. Dostupné na internete: <https://www.euractiv.com/content/view/full/140000>

Zákon č. 11/1944 Ú.v. *o obnovení právního pořádku*. [online]. Dostupné na internete: <https://esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sb?CP=1944v011&DR=SB>

Zákon č. 57/1946 Zb. *kterým se schvalují a prohlašují za zákon dekréty presidenta republiky*. [online]. Dostupné na internete: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1946/57/>

Zákon č. 33/1945 Zb. *o úpravě československého státního občanství osob národnosti německé a maďarské*. [online]. Dostupné na internete: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1945/33/>

Zákon č. 88/1945 Zb. *o všeobecné pracovní povinnosti*. [online]. Dostupné na internete: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1945/88/19451017.html>
Nález Ústavního soudu České republiky

Nález Ústavního soudu České republiky 5/1995 Sb. [online]. 1995. [cit. marec 1995]. Dostupné na internete: <https://www.psp.cz/docs/laws/dek/na1995.html>

Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky. 2014. [online]. Dostupné na internete: www.ustavnysud.sk

Časopisný zdroj:

HETÉNYI, M.: *Kultúra a spoločenský život maďarskej menšiny na Slovensku v rokoch 1938-1945*. In: Kontexty